

Året som gått 2019 - Viktiga frågor för ÅI

Nationellt fokus

Politiska kontakter

Under året har vi träffat många politiker för att framföra återvinningsbranschens synpunkter. Vi har bl a träffat näringsminister Ibrahim Baylan, miljöminister Isabella Lövin och deras politiska staber.

Vidare har vi kontakt med riksdagspolitiker när det gäller flera olika frågor. Exempelvis har vi deltagit i runda-bordssamtal om Januariöverenskommelsen och den avfallslagstiftning som behöver revideras som idag är ett hinder för en cirkulär ekonomi och i runda-bords-samtal om vad Sveriges nationella strategi för cirkulär ekonomi bör innehålla.

Vi har även själva bjudit in riksdagsledamöter till olika samtal, bland annat om vad som behövs för en ökad användning av återvunna råvaror, återvinningsens roll för att minska Sveriges klimatpåverkan, behovet av en förändrad avfallslagstiftning, cirkulära frågor i januariavtalet m.m.

Remisser mm som ÅI har yttrat sig om under 2019

- Undantag för tillstånd/anmälningsplikt för verksamheter som behandlar avfall
- Handbok avfall för återvinning i anläggningsändamål, 2010:1
- Synpunkter på vägledning om tillståndspliktiga insamlingsystem, TIS
- Boverkets rapporter om bl a klimatdeklarationer och resurseffektiv användning av byggmaterial.
- Förbättrat genomförande av Elavfallsdirektivet
- Skatt på plastbäckassar
- Agenda 2030-delegationens slutbetänkande

Regeringsuppdrag och utredningar som ÅI har deltagit i under 2019

Några exempel på regeringsuppdrag och utredningar som ÅI har deltagit aktivt i under året är:

- Undantag för tillstånd och anmälningsplikt
- Förbättrad avfallsstatistik och spårbarhet av farligt avfall
- Hållbar konsumtion av textilier
- Vissa frågor kopplade till genomförandet av engångsplastdirektivet
- Frågor kopplade till producentansvaret för förpackningar och returpapper
- Hållbar slamhantering, Utredningen om en giftfri och cirkulär återföring av fosfor

Producentansvarsförordningarna

Under 2019 fortsatte ÅI sitt påverkansarbete genom att nära följa Naturvårdsverkets arbete med producentansvaret för förpackningar och returpapper.

ÅI har kontinuerligt lämnat synpunkter på

vägledningen om tillståndspliktiga insamlingsansvar, TIS. För att arbetet ska vara effektivt har vi haft en aktiv "Producentansvarsgrupp". Inom gruppens arbete har vi haft kontinuerliga kontakter med Naturvårdsverket och även låtit handläggarna på Naturvårdsverket följa med på en insamlingstur i Östersund. Vi har också träffat både FTI och TMR. Vidare har vi engagerat Svenskt Näringsliv gällande frågan om konkurrens på lika villkor mellan kommunala bolag och privata återviningsföretag. Vi har även träffat Konkurrensverket och på det mötet var också Svenskt näringslivs näringspolitiska chef med.

Hållbar slamhantering - Utredningen om en giftfri och cirkulär återföring av fosfor

ÅI blev utsedd som expert i den statliga utredningen. Som representant för ÅI utsågs Lisa Wigh, sakkunnig från Ragn-Sells. Vår interna "Fosforgrupp" (delgrupp inom gruppen Biologisk behandling) har haft regelbundna möten både före och efter expertgruppsmötena. Vi har också skrivit ett positionspapper för att tydliggöra våra ståndpunkter. Förslaget är ute på remiss nu.

Utredningen om undantag från tillstånds- och anmälningsplikt

Vi har varit på ett antal samrådsmöten gällande undantag från tillståndsplikt för verksamheter som behandlar avfall. Inför dessa möten har det varit förberedande telefonmöten i den interna gruppen "Förorenad mark och deponi". Tillämpningsområdet var återvinning för anläggningsändamål av vissa avfallsslag. Samtidigt ska det noteras att återvinning av andra avfallsslag eller av avfall som inte uppfyller kvalitetskraven fortfarande ska omfattas av dagens provningssystem.

Delegationen för cirkulär ekonomi

För att stärka omställningen till en resurseffektiv, cirkulär och biobaserad ekonomi har regeringen inrättat delegation för cirkulär ekonomi. ÅI:s tidigare vd Lina Bergström har under 2019 deltagit i delegationens arbete vars uppgift är att ge råd till regeringen inom cirkulär ekonomi. Delegationen har stort fokus på; plast, design för cirkularitet och offentlig upphandling.

Frågan om införande av ett kontantförbud inom skrothandeln

Under 2019 har järn- och metallgruppen drivit frågan om införande av kontantförbud för handel med skrot. Bland annat fick gruppen en debattartikel publicerad och har haft samtal med riksdagsledamöter. Gruppen kommer att fortsätta driva frågan genom samtal med politiker under 2020.

Circular Sweden – forumet för cirkulära materialflöden

Ål driver företagsforumet Circular Sweden sedan 2018. Syftet med forumet är att öka andelen återvunnet material i produkter och att tillsammans med producenter driva på politik och regelverk för mer cirkulära materialflöden. Idag är Återvinningsindustrierna, IKEA, NCC, H&M, Houdini, Tarkett, Axfood, Coca-Cola European Partners och Spendrups Bryggeri medlemmar i företagsforumet.

Strategin är att genomföra dialog inom näringslivet, bedriva politisk påverkan, lyfta goda exempel och visionen om den cirkulära samhället, samt arbeta nära forskningen kring cirkulära materialflöden. Under 2019 har forumet haft fokus på 3 olika värdekedjor; plast, textil och byggmaterial. Circular Sweden har även valt att arbeta utifrån fyra fokusområden som är; Design för cirkulär ekonomi, hållbar konsumtion, ökad tillgång och användning av återvunnet material och cirkulära värdekedjor. Under året har verksamheten bland annat bestått av styrgrupps-möten, workshops om textil, plast och byggmaterial, samt seminarier; ett om lönsamhet med cirkularitet och ett om ökad användning av återvunnen plast.

I samarbete med forskningsinstitutet RISE har forumet tagit fram rapporten "Mot en textil cirkulär ekonomi – resumé av forskningsläget" samt fått en debattartikel publicerad om vikten av cirkulär design och en utvidgning av EU:s ecodesigndirektiv.

Färdplan för fossilfri konkurrenskraft

Under 2019 inledde Ål arbetet med att ta fram en färdplan för fossilfri konkurrenskraft och cirkulär ekonomi. Ett utkast till färdplan togs fram med utgångspunkten att återvinningsbranschen kan bli fossilfri och hur branschen kan utvecklas för att såväl den egna som andra branscher kan bli mer cirkulära. I december diskuterade medlemmarna utkastet till färdplan, främst med fokus på mål och åtgärder. Därefter reviderades planen med grundläggande uppdateringar. Färdplanen färdigställdes under 2020.

Enligt färdplanen ska Ål:s medlemmar under 2021 kartlägga sina klimatpåverkande utsläpp och sätta upp egna klimatmål, i linje med dessa långsiktiga mål:

- 2025: 30 % minskade utsläpp av växthusgaser, jämfört med 2015.
- 2030: 50 % minskade utsläpp av växthusgaser, jämfört med 2015.
- 2040: Noll nettoutsläpp av växthusgaser.

Färdplanen innehåller 9 åtgärder för fossilfrihet och 6 åtgärder för en mer cirkulär ekonomi. På agendan finns bland annat:

- 2022: Åtgärdsplaner ska tas fram för att energieffektivisera processer och byta från fossila till förnybara bränslen eller elektrifiera.
- 2022: Utsorteringen av avfall som går till materialåtervinning och biologisk behandling har ökat och mätbara mål har satts för 2025, 2030 och 2040.

- 2025: Nya eller utvecklade standarder för återvunnet material ska tas fram i samarbete med olika branscher.
- 2030: Alla egna och inköpta transporter ska vara fossilfria.

Färdplanen innehåller 20 uppmaningar till politiker och EU-institutioner, där 5 är inriktade på fossilfrihet och 15 på en cirkulär ekonomi. Bland uppmaningarna finns:

- Säkerställ tillgången till och konkurrenskraften för höginblandade eller rena biodrivmedel för transporter som inte är rimliga att elektrifiera på kort sikt.
- Inför krav på, och investeringsstöd för, att ta hand om läckande metangas från deponier.
- Genomför Januariavtalets förslag om »en bred översyn av regelverken för återvinning och hantering av avfall och restprodukter för att främja innovation och företagande i den cirkulära ekonomin.
- Se över all relevant lagstiftning för att främja ett cirkulärt och inte ett linjärt samhälle.
- Inför generella ekonomiska incitament som gör återvunnet material mer konkurrenskraftigt på marknaden.

Gemensam skrift om cirkulär ekonomi inom Svenskt Näringsliv

Under 2019 togs en gemensam skrift om cirkulär ekonomi fram av Svenskt Näringslivs arbetsgrupp för miljöfrågor. Kansliet har varit mycket aktiva i arbetet och ÅI har även bidragit med en egen branschbilaga till rapporten. Rapporten lyfter fram hinder och möjligheter för en mer cirkulär ekonomi, samt ger ett antal politiska rekommendationer.

Rapporten lyfter ett antal viktiga fokusområden, förutsättningarna för olika branscher, samt näringslivets behov för att kunna cirkulera mera.

Gemensamma skyltar för sortering av bygg- och rivningsavfall och artikelstruktur

Under 2019 har ÅI:s expertgrupp för bygg- och rivningsmaterial arbetat vidare med att sprida informationen om gemensamma skyltfärger med färgkoder och underrubriker, och dels tagit fram en artikelstruktur enligt BEAst. Vi hade även ett pressmeddelande tillsammans Sveriges Åkeriföretag när BEAst lanserades.

Syftet med framtagandet är att skyltar för sortering ska vara likadana, oavsett var i Sverige sorteringen genomförs, och av vem. Enhetligheten är till för att öka och underlätta sorteringen. Vidare har det också tagits fram undergrupper för att uppnå sortering av renare avfallsflöden.

Skyltarna går att hitta på ÅI:s hemsida. Det är ett levande dokument som ska revideras efterhand.

Europeiskt fokus

Positionsapper

Åls branschorganisationer i Europa, FEAD och Euric, har under 2019 arbetat fram ett antal positionsapper inom olika aktuella områden i europapolitiken. Åls kansli och medlemmar har deltagit på flera av dessa möten. Exempel på positionsapper som har arbetats fram:

- EuRIC Position on Treatment Standards for WEEE
- EuRIC calls for an ambitious Strategy on Textiles in the Circular Economy through re-use and recycling
- EuRIC Updated Statement on the critical situation faced by the European paper recycling sector
- EuRIC Position Paper on Chemical Recycling
- FEAD: EPR Schemes: FEAD's recommendations for EU Guidance
- FEAD: Ecodesign: Durability, Reparability & Recyclability
- FEAD's recommendations for EU Guidance on EPR schemes: Additional remarks on WEEE and batteries

EU:s cirkulära ekonomipaket

De sex nya avfallsdirektiven från EU som ska införas i Sverige senast den 5 juli 2020 är:

- Avfallsdirektivet (2008/98)
- Förpackningsdirektivet
- Deponidirektivet
- Direktivet om uttjänta fordon
- Batteridirektivet
- WEEE-direktivet.

I samband med implementeringen av direktiven har Ål:s kansli träffat både tjänstemän från Miljödepartementet och Naturvårdsverket under året. En lagrådsremiss beslutades under våren 2020 och en proposition kommer inom kort att färdigställas. Med anledning av detta har det varit remisser för flera olika förordningar och föreskrifter som berör avfallsområdet.

EU-kommissionen inför nya miljövillkor för avfallsbehandling

BAT-slutsatser för avfallsbehandling offentliggjordes den 17 augusti 2019 i Europeiska unionens officiella tidning. Nästa steg i arbetet är att ta fram författningstext och vägledning. Berörda verksamhetsutövare kommer att behöva anpassa sig till slutsatserna inom fyra år, senast den 17 augusti 2022.

Global Recycling Foundation, GFR

Ål har tillsammans med andra organisationer inom Fead och Euric att ställa sig bakom Global Recycling Foundation, GFR. Syftet var att sprida kunskap om cirkulär ekonomi och återvinningens roll på Global recycling day under våren 2019.

Kommunikation

Centralt i ÅI:s kommunikation 2019 har varit att visa en ökad användning av återvunna råvarors betydelse för klimatet. Vi lyfte även den ekonomiska vinsten med mer cirkulära materialflöden. Konkurrensneutraliteten på insamlingsmarknaderna betonades som viktiga för att öka återvinningen och tillgodose industrins behov av återvunnen råvara. För att underlätta ÅI:s kommunikation och politiska påverkan har vi bland annat tagit fram och använt positionspapper som förankrats i ÅI:s styrelse och expertgrupper. ÅI:s kommunikation syftar inte bara till att informera om branschens behov, möjligheter och utmaningar. Vi vill också sätta agendan och påverka politiska beslut genom att lyfta fram lösningsfokuserade och konkreta politiska förslag. Politiker och myndigheter ska veta vilka förslag ÅI driver, samt hur beslut och regelverk påverkar återvinningsbranschen.

Kommunikationen tar sin utgångspunkt i ÅI:s prioriterade frågor

ÅI:s prioriterade frågor under 2019 har varit följande: ÅI verkar för en hållbar resursanvändning genom att återvunna råvaror prioriteras framför jungfruliga råvaror i samhället.

1. Ställ krav på konkurrensneutralitet på avfallsmarknaden
2. Verka för att återta förlorade värden genom en övergång till cirkulär ekonomi genom att:
 - Prioritera och öka efterfrågan på återvunna råvaror
 - Kräva design för återvinning
 - Kräva utsortering av återvinningsbart avfall
3. Premiera ansvarsfulla aktörer för att utveckla branschen

Media

Under 2019 har ÅI lyft flera viktiga frågor via media, genom att pinpointa journalister, publicera pressmeddelanden och skriva debattartiklar. Några av de debattartiklar som ÅI fick publicerade var :

- Dagens Industri: Regeringen behöver lika tuff plaststrategi som företagen
- Svenska Dagbladet: *Stoppa handeln med stulen metall*
- Svenska Dagbladet: *Ett skifte krävs i designen av produkter*
- Ett 20-tal olika länsstidningar: Ställ krav på återvunnet material

Några pressmeddelanden som ÅI skickade ut var:

- Nio av tio vill köpa produkter gjorda av återvunnet material
- Återvinningsindustrierna tar fram färdplan för fossilfrihet
- Restauranger och livsmedelsbutiker måste få äga sitt matavfall
- Swedish and Dutch recycling industries join Global Recycling Foundation
- Resurseffektiviteten ökar när byggbranschen blir mer digital

Framtagande av trendrapport

Under 2019 tog ÅI fram en branschrapport från ÅI som lyfte trender inom cirkulär ekonomi och många goda exempel från återvinningsbranschen. Branschrapporten innehåller både en sammanställning av branschens egen analyser och en rad go da exempel på nya former av återvinningslösningar och cirkulära affärsmodeller.

Rapporten visar också att en cirkulär ekonomi kräver en ökad efterfrågan från offentliga och privata aktörer på just det återvunna materialet. Viktiga förutsättningar för cirkulär ekonomi är också att det blir mer lönsamt att använda återvunna råvaror och att det införs fler marknadsmässiga lösningar och ökad konkurrens inom avfalls- och återvinningsområdet.

Almedalen

ÅI arrangerade två seminarier under almedalsveckan 2019. Ett med rubriken; Leder januariavtalet till ett mer cirkulärt Sverige? I seminariet medverkade bland annat Gunvor G Ericson, statssekreterare på miljödepartementet och flera riksdagsledamöter.

Det andra seminariet hade rubriken Plast är guld – dags att cirkulera den. I det seminariet medverkade både flera olika riksdagsledamöter och hållbarhetschefer från olika tillverkningsföretag med omfattande materialströmmar.

Tillsammans med Tarkett arrangerade även Circular Sweden ett välbesökt cirkulärt mingel i Almedalen och tillsammans med Swedish Standard Institute arrangerade ÅI ytterligare ett mingel med fokus på standardisering.

Återvinningsgalan

Med drygt 230 deltagare och prisutdelning i sammanlagt nio kategorier slogs alla tidigare rekord när Återvinningsgalan 2019 genomfördes på Berns Salonger. Återvinningsgalan invigdes av Sveriges då nytillträdde miljö- och klimatminister, tillika vice statsminister Isabella Lövin. ÅI var medarrangörer till Återvinningsgalan och deltog i planering, kommunikation, och juryarbete. Två av Återvinningsindustriernas medlemmar vann pris under galan som ägde rum i januari 2019. Priset Årets

Cirkulära Initiativ gick till Re:newcell som har utvecklat en unik process för kemisk återvinning av cellulosabaserad textil. Priset Årets Kretsloppsfrämjare gick till Ragn-Sells som har utvecklat och lanserat teknik för återvinning av fosfor ur avloppsströmmar.

Konferens med fokus på cirkularitet och lönsamhet

Återvinningsindustrierna arrangerade under 2019 en fullsatt konferens om cirkularitet och lönsamhet. Under konferensen talade Ernesto Hartikainen från SITRA om vad Sverige kan lära av Finland i arbetet med cirkulär ekonomi, Ylva Norlén, kanslichef på delegationen för cirkulär ekonomi berättade om hur delegationen kommer att arbeta för mer lönsam cirkularitet framöver. Övriga talare lyfte klimatnyttan med cirkularitet, den cirkulära forskningen och hur vi kan nå cirkulär upphandling.

Riksdagsledamöter debatterade cirkularitet och en panel med plastexperter lyfte tankar kring vad som krävs för att plastmarknaden ska bli mer lönsam. Företagen inom Circular Sweden diskuterade utmaningar och möjligheter att skapa lönsamma cirkulära materialflöden

Organisation

ÅI:s styrelse

Vid utgången av 2019 var följande personer med i styrelsen: Annika Helker-Lundström, ordförande, Mårten Widlund, Suez Recycling, vice ordförande, Anders Jansson, Heidelberg Cement Miljö, Martin Leander; Stena Recycling, Felix Lindberg, Lindberg & Son, Karin Eberle, Liselotte Löf, Håkan Vist, Veolia Recycling Solution Sweden, Mikael Hedström, Ragn-Sells, Philip Eklöf, Office Recycling.

ÅI:s Expertgrupper

En betydande del av ÅI:s arbete sker i expertgrupperna. Under det senaste året har framförallt grupperna som hanterar frågor som omfattar det pågående arbetet inom EU, Naturvårdsverket, Kemikalieinspektionen och regeringskansliet fått mycket information och varit mycket aktiva.

ÅI:s expertgrupper är:

- Avfallsbränslen/förbränning
- Biologisk behandling inkl. fosforslutet
- Bygg- och rivningsavfall
- Metall/ elektronik
- Farligt avfall/ deponi/ förorenade områden
- Materialslag: Papper/plast/ textil/ biologiskt mm
- Miljörådet
- Konkurrens/upphandling/producentansvar
- Kommunikation

Exempel på övrigt arbete som bedrivits av kansliet under 2019 med koppling till expertgrupperna:

- Nätverket mot metallstölder
- Svenskt näringslivs arbetsgrupp Miljö/Non toxic
- Avfallsrådet hos Naturvårdsverket
- Dialogmöte för att diskutera strategier för att uppnå Giftfri miljö (KemI)
- Dialogforum för textil
- Samverkansmöten mellan Svenskt Näringsliv och Naturvårdsverket

Förändringar på kansliet

I slutet av oktober sa vd Lina Bergström upp sig. Viveke Ihd gick in som tf vd under Linas uppsägningstid och anställdes som vd 1 april 2020.

*Stort tack till alla medlemmar, styrelsen och expertgrupper för
det gångna året! | Vick och Ellen på kansliet*